

Säker grundläggning

uppnås genom fördelat ansvar
och riskeliminering under hela
byggskedet

Grundläggning är en komplex verksamhet då konstruktionen och byggandet alltid har att förhålla sig till mer eller mindre okända geologiska förhållanden. Branschen har länge – i samverkan – tagit fram en stor mängd rapporter och rekommendationer för att så långt som möjligt nå en samsyn kring tolkningarna av de geotekniska förutsättningarna. Trots detta ställs branschen inför återkommande misstag. Därför behövs nu en övergripande vägledning för hela geoproccessen.

AV ALEENA HAABMA HINTZE, VD FÖR SVENSK GRUNDLÄGGNING & ANDERS PALMÉN, GEOTEKNISK SPECIALIST VEIDEKKE

”Genom att öka beställarens medvetenhet kring behovet av kompletterande geotekniska undersökningar minskar reduktionen av pålars bärförmåga utifrån osäkerheter i markens egenskaper”, skriver representanter för Svensk Grundläggning.

FOTO: PRIVAT

Branschgemensamt utvecklingsarbete sker bland annat inom standardisering, exempelvis www.ieg.nu, och genom Pålkommisionens utredningar och uppdaterade rapporter där det mest omfattande är arbetet med nya Pålhandboken. Men trots ett gediget underlag brottas branschen med återkommande misslag i ”geoprocessen”. Detta kan leda till fördyringar och förseningar.

Branschforumet Svensk Grundläggning vill skapa en övergripande vägledning för hela geoprocessen.

FOTO: VEIDEKKE

Vad leder till risker och ökade projektkostnader?

- Är det förfrågningsunderlagets kvalitet och komplexitet?
- Är det att ansvar och helhetssyn inte tas, eller att data och information inte förs vidare till nästa led?
- Har geotekniska undersökningar för låg prioritet i projektbudgeten, eller saknas det erfarenhet om vilka undersökningar som krävs för valda grundläggningsmetoder?
- Brister förutsättningar och erfarenhetsuppföljning till projekterande konsulter?
- Kan frånskrivningar i uppmätning och otydliga mängdförteckningar medföra att ”fiffigast” kan lämna lägsta anbud, och vad blir då det slutliga resultatet?

- Styr tidplanen över kvaliteten då tid för projektslut kvarstår trots framflyttad projektstart?

Branschforumet Svensk Grundläggning har sedan en tid diskuterat vad som initierar den byggprocess för grundläggning, här kallad för geoprocess, som leder rätt eller fel. Vi är inte ensamma om att problematisera processen. Det finns liknande tankar i flera andra forum och organisationer.

Svensk Grundläggning menar att en viktig aspekt är ett ökat fokus på grundläggningens utförande genom hela projekt- och byggprocessen. Där anser vi att byggherrens/beställarens tidiga engagemang i geotekniken är avgörande. Med vår breda representation av processens aktörer har vi ➔

➔ möjlighet att lyfta fram de förutsättningar som krävs för att förmedla branschens syn på fackmässighet inom utförandet, och om möjligt länka till befintliga skrifter, rapporter, råd och rekommendationer.

Varför en vägledning för geoprocessen?

Svensk Grundläggning ser det som centralt att öka beställarens förståelse för vilka kravställningar från projektstart som kan leda till mindre spekulation och tvister. Genom en sund konkurrens med kalkylerbara förutsättningar som minskar risknivån vid grundläggningsarbetets genomförbarhet kan en bättre totalekonomi uppnås. Vårt mål med en vägledning är därför att skapa ett hjälpmedel för att upprätta tydligare förfrågningsunderlag med för projektet relevanta geotekniska undersökningar, vilket är en förutsättning för lika tydligt beskrivna kalkylförutsättningar. Nedan några tankar från våra diskussioner:

- Beställaren måste vara tydlig med vad arbetet innebär och skicka ut relevanta handlingar för grundläggningen. Det är särskilt viktigt vid mindre projekt där tiden ofta blir ett problem.
- Ta lärdom av andra länders upphandlingsmodeller, exempelvis den norska, med löpande kompletteringar och hög kvalitet på upphandlingens frågor och svar.
- Öka beställarens medvetenhet

geotekniska undersökningar. Detta medför bättre kalkylförutsättningar, likställda anbud, minskar reduktionen av pålars bärförmåga utifrån osäkerheter i markens egenskaper, och ger med större sannolikhet "rätt" kvalitet på utfört arbete och investering.

- Konsulter/projektörer behöver en ökad förståelse för genomförbarhet i produktionskedet, vilka handlingar som specifikt krävs samt ökad förståelse för mängder och masshantering. Aktuell konstruktion och aktuella metoder bör motiveras genom relevanta geotekniska undersökningar.
- Begrepp som "bör ingå" är kostnadsdrivande. Seriösa entreprenörer undviker så långt som möjligt ändrings- och tillägsarbeten som medför produktionsstörningar.
- Tappa inte helhetssynen. Var uppmärksam på personberoende i det specifika projektets bemanning. Undvik risken för suboptimerade lösningar.
- Kommunikation är avgörande inom hela projektet. Återkoppla och ta diskussionen så fort en oklarhet uppstår. Skapa drivkrafter för erfarenhetsåterföring. Genom ömsesidig respekt och löpande dialog undviks ett avslut med jurister.

En gemensam kommunikationsplattform behövs

En utmaning med en övergripande vägledning är att konkret visa och

brister i geoprocessen som ofta orsakar en stor del av kostnadsökningarna i många byggprojekt. En annan utmaning är att nå ut med informationen till kanske främst beställare och projekterare. Vägledningen behöver vara lätt åtkomlig på forum och kanaler för alla de som har begränsad erfarenhet av geoteknik och riskhantering. Det kan vara mindre och medelstora beställare, husbyggare, bygg- och projektledare, etcetera.

Svensk Grundläggnings vägledning kan bli en del av en gemensam kommunikationsplattform som branschen så väl skulle behöva för att effektivt samla och dela på information från projektering till utförande. Lyckas vi med att nå ut med det mest grundläggande i byggprojektet – utförandet av grundläggningen – så blir det ett viktigt bidrag till hela byggbranschen. ■

Leena Haabma Hintze,
Vd för Svensk Grundläggning.

Anders Palmén,
Geoteknisk specialist Veidekke.